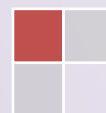

2020

*Збірник наукових статей
за матеріалами VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ
ЕКОНОМІКИ»
16 – 17 квітня 2020 р.**

**ЧАСТИНА 1
Секції 1,2**

УДК 330.111.66:316.422

Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 – 17 квітня 2020 р.). Частина 1. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 489 с.

У збірнику містяться матеріали доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (16-17 квітня 2020 р.). Для науковців, викладачів, фахівців-практиків, студентів економічних спеціальностей

Програмний комітет конференції:

Ковальчук К.Ф., д.е.н., професор, декан факультету економіки та менеджменту Національної металургійної академії України

Прохорова В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії

Журавльова Т.О., к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Грицина О.В., к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського національного аграрного університету

Сокиринська І.Г., к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Божанова О.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Аберніхіна І.Г., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

Мушнікова С.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національної металургійної академії України

**За додержання норм авторського права, достовірність
наведених фактичних даних, посилань на джерела, імена та
назви несе відповідальність автор матеріалів.**

© Національна металургійна академія України, 2020

5. Ніколаєва А., Харчук С. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних економічних умовах. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»: зб. наук. праць. Луцьк, 2018. Вип. 15 (57). С.62-68.

6. Олександренко І.В. Основні причини банкрутства підприємств. Економічний форум. Наук. ж-л. 2015. №2. С.222-226.

7. Пастушенко А.І. Управління якістю прибутку сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка. 2016. №10. С. 139–141.

Камбулова О.В., здобувач вищої освіти,

*Науковий керівник: Лега О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю*

*Полтавська державна аграрна академія
o_lega@ukr.net*

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Проблема забруднення навколишнього середовища є однією з найактуальніших проблем сьогодення. Ведення господарської діяльності часто пов'язано з утворенням відходів, які можуть вкрай негативно впливати на довкілля та здоров'я населення [1].

Особливо актуальним це питання є для України, економіка якої характеризується високим рівнем ресурсо-, матеріало- та енергомісткості галузей, значним рівнем зношеності обладнання, низьким рівнем упровадження інноваційних технологій.

Як свідчить зарубіжний досвід, екологічне оподаткування виконує три основні функції: фіскальну, природоохоронну та стимулюючу. Фіскальна функція полягає в наповненні бюджету. Природоохоронна функція реалізується шляхом фінансування екологічних програм. Стимулююча функція мотивує платника податку до ресурсозберігаючої діяльності, оскільки зменшення рівня забруднення довкілля зменшує суму екологічних платежів [1].

Основна ідея впровадження екологічних податків полягала в тому, щоб перенести податкове навантаження з праці, як основного фактора виробництва,

на використання природних ресурсів, виробництво екологічно шкідливих товарів і видів діяльності.

Деякі країни, такі як Данія, Фінляндія, Німеччина, Нідерланди, Швеція, на початку 90-х років ввели екологічні податки і використовували додаткові податкові надходження для фінансування зниження податків на працю та особистий дохід з метою підвищення зайнятості. Крім того, вони вжили заходів у вигляді зниження ставок або схем повернення, щоб захистити товаровиробників від негативного впливу на конкурентоспроможність із-за збільшення собівартості [2].

У 27 країнах ЄС у 2009 р. екологічні податки становили 2,4 % від ВВП. До країн з найбільшою часткою цих податків у ВВП належать Данія (5,7 %), Нідерланди (3,9 %), Болгарія і Мальта (по 3,5 %), а найнижча частка – в Іспанії (1,6 %), Литві (1,7 %), Румунії (1,8 %) і Латвії (1,9 %). В Україні екологічний податок є далеко не бюджето-формувальним податком і становить приблизно 0,2 % ВВП. У 2016 році частка екологічного податку у податкових надходженнях Латвії склала 11,57 %, Словенії - 10,48 %, Болгарії - 9,57 %, тоді як в Україні, за цей же період, він склав 0,78 % [3].

В країнах ЄС статистичні дані формуються в розрізі екологічних податків наступним чином (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація екологічних податків країн ЄС*

Класифікація податків	
<i>1. Податки на енергію (включаючи паливо для транспорту)</i>	
1.1. енергетичні продукти для транспортних цілей:	неочищений бензин;
	свинцевий бензин;
	дизельне паливо;
	інші енергетичні продукти для транспортування (наприклад, природний газ, керосин або мазут);
1.2. енергетичні продукти для стаціонарних цілей:	легкий мазут;
	важкий мазут;
	природний газ;
	вугілля;
	кокс;
	біопаливо;

Класифікація податків	
	споживання та виробництво електроенергії;
	споживання та виробництво теплопостачання;
	інші енергоносії для стаціонарного використання;
1.3. парникові гази:	– вміст вуглецю в паливі;
	– викиди парникових газів
<i>2. Податки на транспорт (крім палива для транспорту):</i>	
2.1. імпорт чи продаж автотранспортних засобів (одноразові податки)	
2.2. реєстрація або використання автомобілів, періодичні податки (наприклад, річні)	
2.3. використання доріг;	
2.4. плата за затори і міські збори;	
2.5. інші транспортні засоби (кораблі, літаки, залізниці тощо);	
2.6. рейси та авіаквитки;	
2.7. страхування автомобіля (не включає загальні страхові податки).	
<i>3. Податки на забруднення</i>	
3.1. виміряні чи оцінені викиди в атмосферне повітря:	виміряні чи оцінені викиди NO _x ;
	виміряні чи оцінені викиди SO _x ;
	інші вимірювані або оцінені викиди в атмосферне повітря (крім CO ₂);
3.2. озоноруйнуючі речовини;	
3.3. виміряні чи оцінені скиди у води:	виміряні або орієнтовні стоки речовин, які окислюються;
	інші вимірювані або розрахункові стоки до води;
	збір та очищення стічних вод, фіксовані річні податки;
3.4. непрямі джерела забруднення вод:	пестициди (на основі, наприклад, хімічного складу, ціни або обсягу);
	штучні добрива (на основі, наприклад, вмісту фосфору або азоту або ціни);
	гній;
3.5. поводження з відходами:	збирання, обробка або утилізація;
	індивідуальні товари (наприклад, упаковка, контейнери для напоїв, акумулятори, шини, мастильні матеріали);
3.6. шум (наприклад, зліт та посадка повітряних суден).	
<i>4. Податки на використання ресурсів:</i>	
4.1. абстракція води;	
4.2. збирання біологічних ресурсів (наприклад, деревини, полюванні та вилов риби);	
4.3. видобуток сировини (наприклад, мінерали, нафта та газ);	
4.4. зміна ландшафтів та різання дерев	

* узагальнено на підставі [3]

Основні форми використання податкових інструментів в екологічних цілях представлено у табл. 2.

**Основні форми використання податкових інструментів в екологічних
цілях: зарубіжний досвід***

Основні форми використання податкових інструментів	Країни
Цивільний екологічний податок із платоспроможних громадян країни на подолання екологічних нестатків	практикується у Франції
Екологічний податок на автомобілі	більшість країн Європи, а також у Канаді, Японії
Екологічний податок на повітряний транспорт, вноситься в загальні ставки податку за здійснення цього виду діяльності в країні	Канада, США, Данія, Норвегія, Швеція
Екологічний податок за переліт через територію країн	Стандартна позицією міжнародних правил
Екологічний податок на конкретні групи товарів, у тому числі:	
- мінеральні добрива	Норвегія, Швеція
- пестициди	Данія, Франція, Угорщина, Португалія, Швейцарія та ін.
- пластмасова тара, упакування	Данія, Угорщина, Ісландія, Польща
- шини	Канада, Данія, Фінляндія, Угорщина, Польща
- батареї-акумулятори	Данія, Швеція, Японія
- розчинники	Данія
- мастила	Фінляндія, Франція, Норвегія
Екологічний податок на паливо, у тому числі залежно від наявності екологічно шкідливих компонентів:	
свинцю	у більшості країн
вуглецю	Данія, Фінляндія, Нідерланди, Норвегія
сірки	Бельгія, Данія, Франція, Польща, Швеція
окислів азоту	Чехія, Франція, Польща, Швеція

* узагальнено на підставі [4]

Однак, якщо порівняти екологічне оподаткування України і європейських країн, можна сказати, що Податковий кодекс України не приділяє належної уваги такому виду екологічних податків, як плата за продукцію, що шкодить довкіллю. А умовами сплати екологічного податку не передбачено його обчислення у збільшеному розмірі у разі допущення платником понадлімітних обсягів забруднення, що не забезпечує стимулювання платників податку до зниження викидів забруднювальних речовин.

В Україні екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий

платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року. Суми податку розраховують самостійно на основі визначених ставок для кожного виду відходів, забруднюючої речовини, категорії радіоактивних відходів та їх фактичного обсягу [5].

Отже, практично в усіх економічно розвинених країнах у різних формах присутні екологічні податки. Водночас, варто зауважити, що адміністрування цих податків може істотно відрізнятися, вони можуть враховуватися до вартості товару, супроводжувати процес виробництва або сплачуватися під час утилізації товару. Зарубіжний досвід екологічного оподаткування свідчить про високу ефективність цього виду інструменту екологічної політики.

Аналіз зарубіжного досвіду застосування екологічних податків та зборів свідчить про значне різноманіття їх видів, а відтак про різний ефект, який може бути отриманий від їх застосування. Вище вказане необхідно враховувати при удосконаленні екологічного оподаткування в Україні.

Список використаної літератури

1. Лега О. В., Бурсова Т. О. Податкові та облікові аспекти справляння екологічного податку. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. Полтава, 2019. С. 46-49.
2. Козьменко С.М., Волковець Т.В. Особливості екологічного оподаткування в зарубіжних країнах. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». №1. 2012. С. 11-17.
3. Канонішена-Коваленко К. Екологічний податок від А до Я. К.: Фондація «Відкрите Суспільство», 2017. 108 с.

4. Мацієвич, Т. О. Особливості екологічного оподаткування: практика країн Європейського Союзу. Економічний аналіз : зб. наук. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. Том 15. № 2. С. 71-78.

5. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 04.04.2020).

*Кір'ян О.І., к.е.н., доцент
доцент кафедри менеджменту*

*Самойленко П.С., студент
Українська інженерно-педагогічна академія
3zk@ukr.net*

ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙ

Управління персоналом в умовах глобалізації економіки, швидкої зміни технологій, появи та зникнення цілих галузей діяльності при всьому розмаїтті процесів являє собою більш-менш постійну в своїх складових комплексну систему принципів, підходів, видів, напрямів та форм кадрової діяльності. ця система в першу чергу спрямована на забезпечення організації робочою силою та збереження домінування на ринку робочої сили для забезпечення ефективної реалізації цілей організації. Саме мета організації, реалізація її планів і впливає на корегування складу та поведінки її персоналу, на формування критеріїв відбору потрібних претендентів на робочі місця.

Незважаючи на розмаїття як самих організацій, так і їх діяльності, робота з людськими ресурсами в них містить ті самі завдання, здійснюється більш-менш ідентичними заходами та прийомами. Відповідно, і проблемні чинники в них також більш-менш ідентичні.

Першим основним питанням для кожної організації стає своєчасне залучення потрібної кількості працівників з відповідними професійними та